

Adrian Mikołajczyk

ORCID: 0009-0003-0754-7076

adrian209@op.pl

Bezpieczeństwo publiczne w systemie funkcjonowania współczesnego państwa

Streszczenie

Artykuł przedstawia analizę bezpieczeństwa publicznego jako kluczowego elementu funkcjonowania współczesnego państwa. W opracowaniu omówiono podstawowe założenia bezpieczeństwa publicznego oraz jego znaczenie dla relacji pomiędzy obywatelami a instytucjami odpowiedzialnymi za utrzymanie porządku i ochronę społeczeństwa. Wskazano również na powiązania między bezpieczeństwem publicznym, narodowym i lokalnym, podkreślając ich wzajemną zależność w systemie bezpieczeństwa państwa. Analiza obejmuje podział bezpieczeństwa narodowego na sferę wewnętrzną i zewnętrzną oraz przedstawia główne kierunki polityki państwa w zakresie reagowania na współczesne zagrożenia, w tym ataki hybrydowe, konflikty zewnętrzne i sytuacje kryzysowe.

Istotnym elementem opracowania jest omówienie podstaw prawnych regulujących bezpieczeństwo publiczne, ze szczególnym uwzględnieniem konstytucyjnych i ustawowych ram działania organów publicznych. W artykule przedstawiono również zadania jednostek samorządu terytorialnego oraz rolę instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo obywatelskie i ochronę ludności. Podkreślono znaczenie decentralizacji, rozwoju struktur administracyjnych oraz doskonalenia systemów reagowania w sytuacjach kryzysowych. Przeprowadzona analiza wskazuje, że inwestowanie w bezpieczeństwo publiczne wzmacnia stabilność polityczną, sprzyja rozwojowi gospodarczemu oraz umożliwia utrzymanie spójności społecznej.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo lokalne, ochrona ludności, administracja publiczna.

Wprowadzenie

Celem artykułu jest ukazanie roli bezpieczeństwa publicznego jako gwarancji prawidłowego funkcjonowania państwa poprzez analizę jego znaczenia w systemie polityki bezpieczeństwa oraz administracji publicznej. Artykuł ma na celu przedstawienie teoretycznych podstaw bezpieczeństwa publicznego w kontekście ochrony praw i wolności obywatelskich, omówienie mechanizmów i narzędzi administracji publicznej służących zapewnieniu bezpieczeństwa, a także ocenę, w jakim stopniu bezpieczeństwo publiczne stanowi fundament rozwoju społeczno-gospodarczego i warunek sprawnego funkcjonowania państwa.

Cel badawczy został sformułowany w taki sposób, aby umożliwić uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy współczesne bezpieczeństwo publiczne jest w stanie zagwarantować społeczeństwu prawidłowe funkcjonowanie we wszystkich sferach życia społecznego oraz czy powołane organizacje i organy publiczne, stojące na czele systemu zabezpieczenia, są zdolne do podjęcia stosownych działań w razie zagrożenia ludności cywilnej – zarówno w sytuacji konfliktu, jak i w przypadku zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Zgromadzony zbiór artykułów i publikacji dotyczących problematyki bezpieczeństwa publicznego umożliwił przeprowadzenie analizy mającej na celu poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy funkcjonujący system jest w stanie skutecznie chronić społeczeństwo w obliczu narastającego konfliktu lub zamachu. Materiał wykorzystany w niniejszym artykule posłużył do analizy zagadnień związanych z bezpieczeństwem publicznym, co pozwoliło uporządkować zebrane dane oraz sformułować podstawową hipotezę badawczą. Badania opierały się na konstruktywnej analizie publikacji naukowych, co umożliwiło przybliżenie problematyki działań podejmowanych przez państwo w zakresie gwarancji bezpieczeństwa publicznego jako fundamentu prawidłowego funkcjonowania państwa.

Zgromadzone dane zostały poddane szczegółowej analizie i logicznej konstrukcji. Problem badawczy podzielono na mniejsze elementy, które poddano wnikliwej ocenie. W końcowym etapie badań uzyskane wyniki stworzyły podstawę do sformułowania wniosków wskazujących na rolę bezpieczeństwa publicznego jako kluczowego czynnika zapewniającego stabilność i ochronę społeczeństwa.

Definicja bezpieczeństwa publicznego funkcjonuje w normatywnych źródłach prawa, przede wszystkim w ustawach oraz innych aktach prawnych.

Przybiera ona formalne znaczenie, które w hierarchii prawnej nadaje nadrzędny charakter terminologii opisującej to pojęcie. Kluczowym zadaniem w zakresie bezpieczeństwa publicznego jest stosowanie norm prawnych regulujących relacje między podmiotami publicznymi a strukturą społeczeństwa¹.

Wraz z rozwojem informacji oraz mediów zaczęto formułować nowe definicje i specyfikacje dotyczące bezpieczeństwa publicznego, co doprowadziło do wykształcenia różnorodnych klasyfikacji tego pojęcia. Termin „bezpieczeństwo publiczne” funkcjonuje również w nauce prawa administracyjnego, w której jest interpretowany jako element desygnacji prawa i stanowi podstawę określania obowiązków organów publicznych. Bezpieczeństwo publiczne w strukturze państwa oznacza realizację zadań publicznych przez organy samorządowe i administracyjne zarówno na szczeblu lokalnym, jak i centralnym. Kluczowym elementem jego funkcjonowania jest prawidłowa organizacja oraz efektywność organów państwowych odpowiedzialnych za koordynację działań w tym zakresie.

W Polsce do organów zaangażowanych w utrzymanie bezpieczeństwa publicznego należy zaliczyć wymiar sprawiedliwości oraz służby działające w obszarze ochrony cywilnej. Obowiązujące normy prawne określają zakres ich aktywności i powinny wskazywać konstruktywne działania odnoszące się do struktur odpowiedzialnych za ochronę państwa².

Podstawą przeprowadzonych badań stał się materiał obejmujący zgromadzony zbiór artykułów i publikacji dotyczących bezpieczeństwa publicznego, który poddano szczegółowej analizie oraz logicznej konstrukcji. Problem badawczy został podzielony na mniejsze elementy, co umożliwiło wnikliwą ocenę funkcjonujących rozwiązań w zakresie ochrony społeczeństwa. Na tej podstawie sformułowano hipotezę badawczą zakładającą, że współczesny system bezpieczeństwa publicznego, oparty na obowiązujących normach prawa oraz działalności organów administracji państwowej i samorządowej, jest w stanie zapewnić społeczeństwu ochronę i stabilność w sytuacjach zagrożeń, w tym konfliktów oraz zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Metodologia badań opierała się na konstruktywnej analizie publikacji naukowych oraz uporządkowaniu zgromadzonych danych w celu oceny, czy obecny system bezpieczeństwa publicznego może skutecznie chronić ludność przed potencjalnymi zagrożeniami.

¹ S. Pieprzny, *Bezpieczeństwo publiczne. Aspekty prawne i organizacyjne*, Rzeszów 2012, s. 45.

² Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.).

Uwarunkowania bezpieczeństwa publicznego

Elementarnym zadaniem w zakresie bezpieczeństwa publicznego jest zapewnienie stabilności państwa, co należy rozumieć jako działanie oparte na systemie administracyjnym oraz instytucjonalnym. Każde państwo dąży do utrzymania bezpieczeństwa publicznego na jak najwyższym poziomie, tak aby społeczeństwo było odpowiednio chronione w każdej sferze związanej z bezpieczeństwem narodowym i społecznym. Bezpieczeństwo publiczne stanowi jeden z najważniejszych elementów prawidłowego funkcjonowania państwa, ponieważ gwarantuje obywatelom ochronę w wymiarze narodowym i społecznym. W Polsce bezpieczeństwo publiczne realizowane jest na dwóch poziomach: administracji państwowej oraz administracji lokalnej. Oba szczeble współpracują ze sobą, aby zapewnić obywatelom ochronę życia, zdrowia, mienia oraz bezpieczeństwa komunikacyjnego, a także utrzymać porządek publiczny, rozumiany jako stan umożliwiający sprawne funkcjonowanie administracji oraz relacji społecznych³.

Podstawy prawne bezpieczeństwa publicznego w Polsce zostały określone w Konstytucji RP, a także w innych aktach regulujących zakres działań poszczególnych organów. Artykuł 31 ust. 3 Konstytucji RP przewiduje możliwość ograniczenia wolności i praw obywatelskich w imię bezpieczeństwa publicznego⁴.

Szczegółowe regulacje zawarte są m.in. w ustawie o działach administracji rządowej z 1997 r., która określa kompetencje w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, oraz w ustawie o samorządzie gminnym z dnia 8 grudnia 1990 r., nakładającej na gminy obowiązek dbania o porządek i bezpieczeństwo mieszkańców. Istotne znaczenie ma również ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym, która reguluje działania państwa w razie szczególnego zagrożenia bezpieczeństwa obywateli⁵.

W Polsce przyjęto klasyfikację bezpieczeństwa obejmującą bezpieczeństwo wewnętrzne, zewnętrzne, lokalne, militarne oraz ekologiczne. Każda z tych sfer pełni odrębną, lecz komplementarną rolę w systemie ochrony państwa

³ A. Gołębiowska, P.B. Zientarski, *Administracja publiczna w systemie bezpieczeństwa państwa*, Warszawa 2017, s. 88.

⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).

⁵ Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1928).

i obywateli. Bezpieczeństwo wewnętrzne dotyczy ochrony instytucji i obywateli w granicach kraju, bezpieczeństwo zewnętrzne związane jest z ochroną granic i suwerenności, bezpieczeństwo lokalne realizowane jest przez samorządy, bezpieczeństwo militarne zapewniają siły zbrojne, natomiast bezpieczeństwo ekologiczne obejmuje ochronę środowiska i przeciwdziałanie katastrofom naturalnym. Kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa pełnią organy państwowe. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest strażnikiem Konstytucji i niepodległości oraz odpowiada za bezpieczeństwo państwa zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Rząd oraz wojewodowie koordynują działania administracji publicznej, współpracując z jednostkami organizacyjnymi i samorządami. Samorządy lokalne odpowiadają za bezpieczeństwo mieszkańców, ochronę przed zagrożeniami oraz organizację pomocy w sytuacjach kryzysowych, takich jak klęski żywiołowe. Współdziałanie wszystkich szczebli administracji jest niezbędne dla utrzymania stabilności państwa i zapewnienia obywatelom poczucia bezpieczeństwa⁶.

Podsumowując, bezpieczeństwo publiczne w Polsce stanowi system wielopoziomowy, którego fundamentem są przepisy Konstytucji oraz ustaw szczegółowych. Jego celem jest ochrona życia, zdrowia, mienia i porządku publicznego, a także zapewnienie stabilności państwa w sytuacjach kryzysowych. Dzięki współpracy organów państwowych i samorządowych możliwe jest skuteczne reagowanie na zagrożenia oraz budowanie zaufania obywateli do instytucji publicznych.

Bezpieczeństwo narodowe w polityce państwa

Bezpieczeństwo narodowe stanowi kluczowy element funkcjonowania państwa i całego społeczeństwa. Jego podstawowym celem jest ochrona oraz obrona wartości i interesów narodowych przed potencjalnymi zagrożeniami. Fundamentem bezpieczeństwa narodowego jest zapewnienie stabilnych warunków dla rozwoju i funkcjonowania państwa, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym⁷.

W ramach bezpieczeństwa narodowego istotne jest również wyodrębnienie jego podstawowych obszarów. Bezpieczeństwo narodowe można podzielić

⁶ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2020.

⁷ R. Zięba, *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku*, Warszawa 2013, s. 22.

na dwa zasadnicze segmenty: wewnętrzny i zewnętrzny. Bezpieczeństwo wewnętrzne obejmuje działania struktur państwowych mające na celu utrzymanie porządku, stabilności oraz ochrony obywateli w granicach kraju. Z kolei bezpieczeństwo zewnętrzne polega na strategicznej analizie potencjalnych zagrożeń w obszarze międzynarodowym oraz na budowaniu relacji politycznych i gospodarczych z innymi państwami. Jego podstawą jest gwarancja zabezpieczenia militarnego i gospodarczego, a także prowadzenie przejrzystej polityki zagranicznej oraz umacnianie pozycji w sojuszach międzynarodowych.

W kontekście bezpieczeństwa zewnętrznego istotne jest wskazanie podstawowych kierunków działań podejmowanych przez państwo na arenie międzynarodowej. Na przykładzie Rzeczypospolitej Polskiej można wyróżnić trzy główne strategie w zakresie bezpieczeństwa międzynarodowego⁸: 1) zdolność i gotowość do demonstracji działań w sferze bezpieczeństwa narodowego, co oznacza utrzymywanie potencjału obronnego i reagowanie na zagrożenia; 2) budowanie sojuszy międzynarodowych, które służą wspólnej obronie, rozwojowi oraz przeciwdziałaniu potencjalnym zagrożeniom; 3) wspólne działania o charakterze militarnym, mające na celu zapobieganie powstawaniu nowych źródeł konfliktów oraz szybkie reagowanie na kryzysy⁹.

W ujęciu krajowym działania w zakresie bezpieczeństwa wymagają precyzyjnego określenia celów i środków ich realizacji. Strategia operacyjna państwa w zakresie bezpieczeństwa narodowego polega na wdrażaniu zasad i zadań umożliwiających osiągnięcie celów strategicznych. W tym obszarze wyróżnia się trzy rodzaje działań o charakterze strategicznym¹⁰: 1) działania stabilizacyjne, które mają zapewnić trwały porządek i równowagę; 2) szybką reakcję na kryzys, pozwalającą na minimalizowanie skutków nagłych zagrożeń; 3) działania obronne, ukierunkowane na ochronę integralności i suwerenności państwa¹¹.

W kontekście współczesnych uwarunkowań warto podkreślić, że bezpieczeństwo narodowe nie ogranicza się jedynie do aspektów militarnych. Obejmuje także kwestie gospodarcze, energetyczne, ekologiczne oraz społeczne,

⁸ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2020.

⁹ B. Bonisławska, *Zadania administracji samorządowej w zakresie bezpieczeństwa publicznego – wybrane zagadnienia*, „Teka of Political Science and International Relations” 2021, nr 2, s. 112.

¹⁰ R. Zięba, *Bezpieczeństwo...*, s. 41.

¹¹ Z. Śliwa, *Od odstraszania do obrony – wyzwania bezpieczeństwa państw bałtyckich*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2023, nr 43, s. 12-25.

które w równym stopniu wpływają na stabilność państwa. Współczesne zagrożenia, takie jak cyberataki, terroryzm czy kryzysy gospodarcze, wymagają kompleksowego podejścia i ścisłej współpracy międzynarodowej. Dlatego skuteczna polityka bezpieczeństwa narodowego musi być elastyczna, dostosowana do zmieniających się warunków globalnych i oparta na długofalowej strategii rozwoju państwa¹².

Podstawy prawne systemu bezpieczeństwa publicznego w Polsce

System bezpieczeństwa publicznego w Polsce opiera się na rozbudowanym zestawie aktów prawnych, które określają zadania organów państwowych, procedury działania oraz zakres kompetencji poszczególnych instytucji. Podstawowym aktem regulującym kwestie bezpieczeństwa jest Konstytucja RP z 1997 r. W jej art. 5 wskazano, że państwo strzeże niepodległości i nienaruszalności terytorium oraz zapewnia bezpieczeństwo obywateli, natomiast art. 31 ust. 3 dopuszcza możliwość ograniczenia wolności i praw jednostki w imię bezpieczeństwa publicznego. Z kolei art. 228-234 określają zasady wprowadzania stanów nadzwyczajnych, takich jak stan wyjątkowy, stan wojenny czy stan klęski żywiołowej, wskazując jednocześnie ich przesłanki oraz ramy działania organów władzy.

Do podstawowych ustaw z zakresu bezpieczeństwa publicznego należy zaliczyć ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, która reguluje zasady zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do ich zwalczania oraz reagowania i odbudowy infrastruktury krytycznej po wystąpieniu zagrożeń. Ważną rolę pełni również ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. określająca zadania tej formacji w zakresie ochrony życia, zdrowia i mienia, a także utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego¹³. Ustawa o Straży Granicznej z dnia 12 października 1990 r. normuje natomiast kwestie ochrony granic państwa, kontroli ruchu granicznego oraz przeciwdziałania zagrożeniom zewnętrznym, co stanowi istotny element bezpieczeństwa państwowego¹⁴.

¹² K. Chochowski, *Służby specjalne w Polsce*, Sofia 2021, s. 77.

¹³ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 636 ze zm.).

¹⁴ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 914 ze zm.)

Kolejnym ważnym aktem jest ustawa o Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 sierpnia 1991 r., która definiuje zadania PSP w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń¹⁵. Z punktu widzenia bezpieczeństwa lokalnego szczególną rolę odgrywa ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 grudnia 1990 r. Nakłada ona na gminy obowiązek dbania o porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców, co obejmuje zarówno działania prewencyjne, jak i organizację pomocy w sytuacjach kryzysowych¹⁶.

Katalog ustaw uzupełniają regulacje związane ze stanami nadzwyczajnymi. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym określa przesłanki jego wprowadzenia oraz kompetencje organów państwa w razie poważnego zagrożenia bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego¹⁷. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej reguluje działania podejmowane przez administrację publiczną w przypadku katastrof naturalnych oraz innych zdarzeń zagrażających środowisku lub życiu ludzi. Istotne znaczenie ma także ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, która porządkuje zasady funkcjonowania firm ochroniarskich, a także określa normy dotyczące ochrony obiektów i osób¹⁸. Całość systemu uzupełnia ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny – kompleksowy akt regulujący kwestie obronności, struktur wojskowych oraz współdziałania administracji publicznej i sił zbrojnych w obszarze bezpieczeństwa narodowego i publicznego. Ustawa ta łączy dotychczasowe rozwiązania i wprowadza jednolite zasady organizacji systemu obronnego państwa¹⁹.

Bezpieczeństwo w sferze lokalnej

W kontekście funkcjonowania systemu bezpieczeństwa publicznego istotne jest także omówienie jego wymiaru lokalnego oraz przemian, które wpłynęły na jego obecną strukturę. Pojęcie bezpieczeństwa można zdefiniować jako działalność sieci jednostek samorządowych i lokalnych, ukierunkowaną

¹⁵ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1312 ze zm.).

¹⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.).

¹⁷ Art. 228-234 Konstytucji RP.

¹⁸ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 532).

¹⁹ Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 825 ze zm.).

na ochronę dóbr oraz mienia społecznego. Termin „bezpieczeństwo publiczne” w Polsce zaczął być szerzej używany pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku, w okresie transformacji ustrojowej, która zapoczątkowała zmiany w organizacji państwa oraz prace nad nowym systemem bezpieczeństwa²⁰.

Zmiany zapoczątkowane w okresie transformacji ustrojowej doprowadziły również do przekształceń w strukturze władz publicznych. Proces ten przyczynił się do stworzenia trójstopniowego podziału władz państwowych, a koniec lat dziewięćdziesiątych przyniósł także nowy podział terytorialny Polski. Wprowadzane rozwiązania obejmowały zarówno kwestie ustrojowe, jak i sposób funkcjonowania państwa, które miało stać się strukturą bardziej otwartą na obywateli i respektującą podstawowe prawa oraz wolności²¹.

Reformy ustrojowe lat dziewięćdziesiątych wiązały się również z koniecznością przekształcenia struktury organizacyjnej państwa. Głównym zadaniem zmian było przede wszystkim zdecentralizowanie władzy państwowej oraz utworzenie nowych szczebli i organów publicznych na poziomie województwa, powiatu i gminy. Część procedur i kompetencji została zachowana, aby zapewnić sprawne zarządzanie działalnością jednostek. Kluczowym elementem reform było utrzymanie autonomii władz publicznych na poszczególnych szczeblach oraz stworzenie możliwości podejmowania decyzji w strukturach władzy niezależnie od podziału terytorialnego. Jednym z najważniejszych zadań samorządu administracji publicznej stało się utrzymanie porządku publicznego oraz podejmowanie działań na rzecz ochrony ludności, w tym realizowanie zadań związanych z reagowaniem na sytuacje kryzysowe²².

W kontekście funkcjonowania administracji lokalnej istotne jest również omówienie zagadnień związanych z bezpieczeństwem obywatelskim. Bezpieczeństwo obywatelskie stanowi jeden z kluczowych elementów funkcjonowania współczesnych państw. Obejmuje zarówno ochronę ludności, jak i działania z zakresu obrony cywilnej. Rozwój tego obszaru świadczy o rosnącej świadomości społecznej oraz o zdolności społeczeństwa do rozpoznawania zagrożeń i podejmowania działań w sytuacjach kryzysowych, ta-

²⁰ J. Stańczyk, *Bezpieczeństwo publiczne w Polsce w okresie transformacji ustrojowej*, Warszawa 2001, s. 45-47.

²¹ A. Bodnar, *Transformacja ustrojowa w Polsce a prawa obywatelskie*, Warszawa 2000, s. 88-92.

²² M. Lisiecki, *Samorząd terytorialny a bezpieczeństwo publiczne w Polsce*, Warszawa 2015, s. 112-115.

kich jak ataki terrorystyczne czy hybrydowe. W ujęciu współczesnym bezpieczeństwo obywatelskie jest ściśle powiązane z obroną cywilną, która obecnie funkcjonuje pod nazwą ochrony ludności i ratownictwa. W Polsce za obronę cywilną odpowiada Szef Obrony Cywilnej Kraju, którym najczęściej jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej²³.

Istotnym elementem bezpieczeństwa obywatelskiego jest również ochrona infrastruktury krytycznej. W Polsce zadania w tym zakresie koordynuje Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, powołane w 2008 roku. Bezpieczeństwo obywatelskie obejmuje także przeciwdziałanie terroryzmowi, zwalczanie przestępczości oraz wdrażanie działań prewencyjnych. Zakres bezpieczeństwa obywatelskiego obejmuje kilka kluczowych obszarów funkcjonowania społeczeństwa. Pierwszy z nich ma charakter ekonomiczny i odnosi się do takich kryteriów oceny, jak poziom majątku, wysokość dochodów czy stopa bezrobocia, które wpływają na stabilność życia obywateli. Drugi obszar ma wymiar socjologiczny i dotyczy zagadnień związanych z edukacją, wolnościami obywatelskimi oraz ochroną zdrowia, stanowiących podstawę prawidłowego rozwoju społeczeństwa. Ostatni obszar obejmuje kwestie kryminogenne, odnoszące się do działań podejmowanych w celu ochrony życia, zdrowia i mienia, a także przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z przestępczości²⁴.

Zatem bezpieczeństwo obywateli powinno koncentrować się na zapewnieniu sprawnego funkcjonowania służb porządku publicznego, efektywnego działania organów ścigania oraz dostępnego i skutecznego wymiaru sprawiedliwości. W tym kontekście bezpieczeństwo obywatelskie staje się odzwierciedleniem oczekiwań społecznych dotyczących korzystania z dóbr publicznych oraz posiadania autonomii społecznej i ekonomicznej państwa. W państwach rozwiniętych gospodarczo dostrzega się liczne zagrożenia w obszarach bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego, militarnego i politycznego, co wymaga kompleksowego podejścia oraz stałego doskonalenia istniejących systemów ochrony²⁵.

²³ S. Koziej, *Bezpieczeństwo narodowe Polski. Wyzwania i strategię*, Warszawa 2011, s. 11.

²⁴ W. Kitler, *Bezpieczeństwo obywatelskie w systemie bezpieczeństwa narodowego RP*, Warszawa 2011, s. 56-59.

²⁵ A. Bralewski, *Zagrożenia bezpieczeństwa ekonomicznego Polski*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2018, nr 4, s. 209-224.

Podsumowanie

Przeprowadzona w niniejszym artykule analiza dotyczy bezpieczeństwa publicznego jako elementarnego sposobu zaspokajania potrzeb społeczeństwa w zakresie sprawnych relacji pomiędzy obywatelami a instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za wzrost poziomu bezpieczeństwa. Wprowadzane przepisy oraz regulacje prawne mają na celu ułatwienie funkcjonowania tych instytucji oraz zapewnienie dostępu do narzędzi chroniących państwo przed zagrożeniami zewnętrznymi, takimi jak narastające konflikty czy coraz częściej występujące ataki hybrydowe.

Istotną rolę odgrywa rozwijanie instytucji i organizacji związanych z bezpieczeństwem publicznym, tak aby w razie niespodziewanego konfliktu – zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego – powołane struktury obronne mogły sprawnie zadziałać i zatrzymać eskalację napięć w społeczeństwie. W tym kontekście szczególnie ważną funkcję pełnią organy powołane przez państwo, takie jak wojsko i policja, które stanowią fundament systemu bezpieczeństwa w obliczu współczesnych zagrożeń, w tym ataków hybrydowych. Rozwój struktur bezpieczeństwa powinien obejmować nie tylko siły zbrojne i policję, ale również instytucje wspierające, takie jak służby specjalne, straż graniczna czy systemy cyberbezpieczeństwa. Podsumowując należy zaznaczyć, że Inwestowanie w bezpieczeństwo publiczne wpływa bezpośrednio na stabilność polityczną, równowagę gospodarczą oraz utrzymanie spójności społecznej.

Bibliografia

- Bodnar A., *Transformacja ustrojowa w Polsce a prawa obywatelskie*, Warszawa 2000.
- Boniśławska B., *Zadania administracji samorządowej w zakresie bezpieczeństwa publicznego – wybrane zagadnienia*, „Teka of Political Science and International Relations” 2021, nr 2.
- Bralewski A., *Zagrożenia bezpieczeństwa ekonomicznego Polski*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2018, nr 4.
- Chochowski K., *Służby specjalne w Polsce*, Sofia 2021.
- Gołębiowska A., Zientarski P.B., *Administracja publiczna w systemie bezpieczeństwa państwa*, Warszawa 2017.
- Kitler W., *Bezpieczeństwo obywatelskie w systemie bezpieczeństwa narodowego RP*, Warszawa 2011.

- Koziej S., *Bezpieczeństwo narodowe Polski. Wyzwania i strategie*, Warszawa 2011.
- Lisiecki M., *Samorząd terytorialny a bezpieczeństwo publiczne w Polsce*, Warszawa 2015.
- Pieprzny S., *Bezpieczeństwo publiczne. Aspekty prawne i organizacyjne*, Rzeszów 2012.
- Stańczyk J., *Bezpieczeństwo publiczne w Polsce w okresie transformacji ustrojowej*, Warszawa 2001.
- Śliwa Z., *Od odstraszania do obrony – wyzwania bezpieczeństwa państw bałtyckich*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2023, nr 43.
- Zięba R., *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku*, Warszawa 2013.

* * *

Public Security in the Functioning System of the Modern State

Abstract

The article presents an analysis of public security as a key element in the functioning of the modern state. It discusses the fundamental assumptions of public security and its significance for the relationship between citizens and institutions responsible for maintaining order and protecting society. The study also highlights the links between public, national and local security, emphasising their mutual interdependence within the state security system. The analysis includes the division of national security into internal and external dimensions and outlines the main directions of state policy in responding to contemporary threats, including hybrid attacks, external conflicts and crisis situations.

An important element of the study is the discussion of the legal foundations regulating public security, with particular emphasis on the constitutional and statutory framework governing public authorities. The article also presents the tasks of local government units and the role of institutions responsible for civil protection and public safety. Attention is drawn to the importance of decentralisation, the development of administrative structures and the improvement of crisis response systems. The analysis indicates that investment in public security strengthens political stability, supports economic development and contributes to maintaining social cohesion.

Keywords: public security, national security, local security, civil protection, public administration.